

การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการบริหารขององค์การบริหาร
ส่วนตำบลจิกแตก อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์*
BUDDHADHAMMA APPLICATION FOR PROMOTING ADMINISTRATION
OF CHIK DEAK SUB-DISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION,
PHANOM DONG RAK DISTRICT, SURIN PROVINCE

พระมหาวิศรุต วิสุทธธีโร (พุดชู), พงศ์พัฒน์ จิตตานุรักษ์, สมบัติ นามบุรี
Phramaha Witsarut Visuddhidhiro (Putchu), Phongphat Chittanurak, Sombat Namburi
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Corresponding Author E-mail: witsararutbird2000@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาระดับการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลจิกแตก 2. ศึกษาปัจจัยที่ส่งต่อการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลจิกแตก และ 3. นำเสนอการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลจิกแตก อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์ ดำเนินการวิจัยแบบผสานวิธี การวิจัยเชิงปริมาณเก็บข้อมูลจากประชาชนอายุ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปในองค์การบริหารส่วนตำบลจิกแตก อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 365 ตัวอย่าง ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัยและ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ สถิติเชิงพรรณนา ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 10 รูปหรือคน

ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลจิกแตก อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2. กระบวนการบริหารงานตามหลัก PDCA ส่งผลการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลจิกแตก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และหลักอหิมาท 4 ส่งผลการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลจิกแตก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 3. การประยุกต์หลักพุทธธรรม ประกอบด้วย ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านเศรษฐกิจ ด้านการศึกษาศาสนา และวัฒนธรรม ด้านสาธารณสุข ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

* Received September 16, 2025; Revised October 17, 2025; Accepted October 28, 2025

และด้านคนและสังคม โดยประยุกต์กับหลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการบริหาร คือ ฉันทะ ความพึงพอใจในงาน วิริยะ ความขยันหมั่นเพียร จิตตะ เอาใจใส่ในงาน และวิมังสา ใช้ปัญญาหาเหตุผล และมีกระบวนการบริหารงานตามหลัก PDCA มาเป็นพื้นฐาน คือ การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบการปฏิบัติตามแผน และการปรับปรุงแก้ไข

คำสำคัญ: การประยุกต์; หลักพุทธธรรม; องค์การบริหารส่วนตำบลจ๊กแดก; การบริหาร

Abstract

This research article aims to: 1. examine the administrative level of Chik Deak Sub-District Administrative Organization, 2. investigate factors influencing the administration of Chik Deak Sub-District Administrative Organization, and 3. propose the application of Buddhist principles to enhance the administration of Chik Deak Sub-District Administrative Organization, Phanom Dong Rak District, Surin Province. A mixed-methods research design was employed. For the quantitative component, data were collected from 365 residents aged 18 years and above in Chik Deak Sub-District Administrative Organization, Phanom Dong Rak District, Surin Province, using a questionnaire as the research instrument. Data analysis utilized descriptive statistics including frequency, percentage, mean, and standard deviation, as well as stepwise multiple regression analysis to test the relationships among variables. The qualitative component involved in-depth interviews with 10 key informants.

Findings were as follows: 1. the overall administrative level of Chik Deak Sub-District Administrative Organization, Phanom Dong Rak District, Surin Province, was at a high level; 2. the PDCA administrative process had a statistically significant effect on the administration of Chik Deak Sub-District Administrative Organization at the 0.01 level, and the Four Bases of Success (Iddhipada) had a statistically significant effect on the administration of Chik Deak Sub-District Administrative Organization at the 0.01 level; and 3. the application of Buddhist principles encompassed infrastructure development, economic affairs, education-religion-culture, public health, natural resource and environmental conservation, and human and social development. These applications were integrated with the Four Bases of Success (Iddhipada) to

enhance administrative management: Chanda (aspiration and satisfaction in work), Viriya (diligent effort and perseverance), Citta (mindful attention to work), and Vimamsa (wisdom-based reasoning and investigation). The administrative process was fundamentally grounded in the PDCA (Plan-Do-Check-Act) cycle, comprising planning, plan implementation, monitoring and evaluation of plan execution, and continuous improvement and corrective action.

Keywords: Application; Buddhadhamma; Chik Deak Sub-District; Administration

บทนำ

องค์การบริหารส่วนตำบล มีวิวัฒนาการและความเป็นมาเช่นเดียวกับสภาตำบล เหตุที่มีการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัดส่วนตำบลขึ้นมาใหม่นั้น เนื่องจากรัฐบาลในช่วงเวลาดังกล่าวมีนโยบายที่จะกระจายอำนาจการปกครองไปสู่ประชาชนให้มากขึ้น จึงได้พิจารณาปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับสภาตำบลที่มีอยู่แต่เดิมเสียใหม่และได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 โดยให้มีการยกฐานะสภาตำบลที่มีรายได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบใหม่ เรียกว่า องค์การบริหารส่วนตำบล และต่อมาได้มีการแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัตินี้มาจนถึง ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2543 ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นมียุทธศาสตร์ที่ได้แก่ การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง การสาธารณสุขโรค การก่อสร้างอื่น ๆ การดูแลรักษาที่สาธารณะ การจัดการ การบำรุงรักษา การใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาคและสิทธิเสรีภาพของประชาชน ฯลฯ (พระปลัดสายชล จิตตกาโร (อาจปักษาส), 2567)

การปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบให้สอดคล้องกับศักยภาพและบริบทของแต่ละพื้นที่ การกระจายอำนาจจากรัฐบาลสู่ท้องถิ่นนั้นมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้นำมีขีดความสามารถที่รอบด้าน ทั้งในการบริหารงานและบริหารบุคลากรได้อย่างมืออาชีพ การบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ประสบผลสำเร็จนั้น ผู้นำต้องสามารถสร้างความเจริญให้แก่ชุมชน สร้างความเชื่อมั่นจากประชาชน และตอบสนองความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม ซึ่งล้วนต้องอาศัยผู้นำที่พร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง (สมคิด เลิศไพฑูรย์, 2549) นอกจากนี้ การบริหารงานภาครัฐในยุคปัจจุบันยังได้นำแนวคิดการจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) มาประยุกต์ใช้

ตามหลักเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ เพื่อมุ่งเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพในการบริหารจัดการภาครัฐ (ณัฐวัฒน์ สิริพรุฑฒิ และคณะ, 2556)

องค์การบริหารส่วนตำบลจิกแดก อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์ เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย มีภารกิจสำคัญด้านการบริหารจัดการที่ครอบคลุมหลายมิติ การบริหารงานดังกล่าว ประกอบด้วย การออกแบบองค์กร การวางแผน และการควบคุมกระบวนการต่าง ๆ นอกจากนี้ ยังรวมถึงการจัดการพฤติกรรมของบุคลากรภายในองค์กร และการตัดสินใจในเรื่องสำคัญต่าง ๆ ซึ่งล้วนเป็นบทบาทหลักที่ผู้บริหารจำเป็นต้องเข้ามาเกี่ยวข้องโดยตรง การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนจิกแดก กำลังเผชิญกับปัญหาหลายประการที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาชุมชน และการให้บริการแก่ประชาชนในพื้นที่ ปัญหาที่พบได้บ่อยได้แก่ การขาดระบบการบริหารจัดการที่ดี อัตรากำลังของเจ้าหน้าที่ยังไม่เพียงพอ ขาดความพร้อมด้านสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ และงบประมาณไม่เพียงพอ เพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน องค์การบริหารส่วนตำบลจิกแดกจึงได้จัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2566-2567) (องค์การบริหารส่วนตำบลจิกแดก อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์, 2566) พระพุทธศาสนาได้นำเสนอหลักการบริหารจัดการที่สามารถเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงานอย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะหลักอิทธิบาท 4 ซึ่งถือเป็นธรรมะที่มุ่งเน้นความสำเร็จของงานเป็นที่ตั้ง หลักการนี้เปรียบเสมือนเครื่องมือที่ช่วยให้บุคคลบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ ดังนี้ ฉันทะ คือ ความพึงพอใจและความรักในสิ่งที่ทำอย่างแท้จริง ซึ่งเป็นแรงผลักดันให้เกิดความปรารถนาที่จะทำให้งานนั้นดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง วิริยะ คือ ความเพียรพยายาม ความขยันหมั่นเพียร และความอดทนในการทำงานโดยไม่ย่อท้อ จิตตะ คือ การจดจ่อและมีสมาธิอยู่กับงานที่ทำ ไม่ปล่อยให้จิตใจวอกแวกหรือฟุ้งซ่าน วิมังสา คือ การใช้ปัญญาพิจารณาไตร่ตรอง ตรวจสอบผลการดำเนินงาน และหาแนวทางแก้ไขปรับปรุงอย่างสม่ำเสมอ การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการดำเนินงานจะช่วยให้การทำงานมีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืนและนำไปสู่ความสำเร็จตามที่ตั้งใจไว้ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), 2551)

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลจิกแดก อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพและประสิทธิผลด้านการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลจิกแดก องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยไม่เพียงแต่จะเป็นประโยชน์โดยตรงต่อองค์การบริหารส่วนตำบลแห่งนี้ แต่ยังสามารถเป็นพื้นฐานสำหรับนักวิจัย นักวิชาการ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ ในการนำไปประยุกต์ใช้เพื่อการศึกษาเชิงลึกและการพัฒนาการบริหารจัดการต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลจิกแตก อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลจิกแตก อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์
3. เพื่อนำเสนอการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลจิกแตก อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 ประชากร ได้แก่ ประชาชนอายุ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปในองค์การบริหารส่วนตำบลจิกแตก อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 5,836 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลจิกแตก อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์, 2566)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณโดยใช้สูตรการคำนวณของทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1973) ซึ่งคำนวณได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม จำนวน 365 คน

2.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ การวิจัยนี้ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 2 รูปหรือคน นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านรัฐประศาสนศาสตร์ จำนวน 2 คน ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลจิกแตก จำนวน 2 คนผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 2 คน และประชาชน จำนวน 2 คน รวม 10 รูปหรือคน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 การวิจัยเชิงปริมาณ ในการศึกษานี้ได้จากการเก็บรวบรวมด้วยแบบสอบถาม ประกอบด้วย 1. แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม 2. แบบสอบถามเกี่ยวกับกระบวนการบริหารงานตามหลัก PDCA 3. แบบสอบถามเกี่ยวกับหลักอิทธิบาท 4 4. แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลจิกแตก อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์ และ 5. แบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended Questionnaire) แบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรค พร้อมทั้งข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability)

นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำนวน 30 ชุด เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยเครื่องมือการวิจัยได้ค่าของแบบสอบถาม เท่ากับ 0.927

3.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและพัฒนาแบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง เพื่อให้มั่นใจว่า ครอบคลุมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยอย่างสมบูรณ์ โดยแบบสัมภาษณ์ดังกล่าวได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อปรับปรุงความเที่ยงตรง ก่อนจะนำไปใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 365 คน

4.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 10 รูปหรือคน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิจัยเชิงปริมาณ การวิจัยนี้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

5.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเนื้อหาเชิงพรรณนา จากการสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผลการวิจัย

1. ระดับการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลจิกแดก อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์

ตารางที่ 1 ระดับการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลจิกแดก อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์

ที่	การบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลจิกแดก อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์	ระดับการปฏิบัติ		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
1.	ด้านโครงสร้างพื้นฐาน	3.98	0.67	มาก
2.	ด้านเศรษฐกิจ	3.93	0.72	มาก
3.	ด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	3.98	0.65	มาก
4.	ด้านสาธารณสุข	3.94	0.67	มาก
5.	ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	3.95	0.71	มาก
6.	ด้านคนและสังคม	3.96	0.69	มาก
ภาพรวม		3.96	0.55	มาก

จากตารางที่ 1 การบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลจ๊กแดก อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก และสามารถเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ($\bar{X} = 3.98$) รองลงมาคือ ด้านการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม ($\bar{X} = 3.98$) ด้านคนและสังคม ($\bar{X} = 3.96$) ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 3.95$) ด้านสาธารณสุข ($\bar{X} = 3.94$) ด้านเศรษฐกิจ ($\bar{X} = 3.93$) ตามลำดับ

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลจ๊กแดก อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์ พบผลการศึกษาดังนี้

2.1 สมมติฐานที่ 1 กระบวนการบริหารจัดการงานตามหลัก PDCA ประกอบด้วย ด้านการวางแผน (P) ด้านการปฏิบัติตามแผน (D) ด้านการตรวจสอบการปฏิบัติตามแผน (C) ด้านการปรับปรุงแก้ไข (A) อย่างน้อย 1 ด้าน ส่งผลต่อการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลจ๊กแดก อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 กระบวนการบริหารจัดการงานตามหลัก PDCA ที่ส่งผลต่อการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลจ๊กแดก อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์

ตัวแปรกระบวนการบริหารงานตามหลัก PDCA	B	Std. Error	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)	.994	.127		7.829**	.000
ด้านการตรวจสอบการปฏิบัติตามแผน	.277	.036	.347	7.735**	.000
ด้านการปรับปรุงแก้ไข	.221	.037	.279	6.006**	.000
ด้านการปฏิบัติตามแผน	.150	.038	.185	3.987**	.000
ด้านการวางแผน	.106	.033	.134	3.192**	.002

Multiple R = .784^d R² = .615 Adjusted R² = .611 Std. Error = .343

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 2 พบว่า กระบวนการบริหารตามหลัก PDCA ทั้ง 4 ด้าน ส่งผลต่อการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลจ๊กแดก อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์ในสมการ พบว่า ด้านการตรวจสอบการปฏิบัติตามแผน มีอิทธิพลมากที่สุด ตามด้วย ด้านการปรับปรุงแก้ไข ด้านการปฏิบัติตามแผน และ ด้านการวางแผน ตามลำดับ ผลการวิเคราะห์ แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยทั้ง 4 ด้าน สามารถร่วมกันทำนายการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลจ๊กแดก ได้ร้อยละ 61.1 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ .784 ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R²) เท่ากับ .615 ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่ปรับแล้ว (Adjusted R²)

เท่ากับ .611 และค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Std. Error) เท่ากับ .343 ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการถดถอยพหุคูณได้ดังนี้

$$\hat{y} = .994 + .277_{PDCA3} + .221_{PDCA4} + .150_{PDCA2} + .106_{PDCA1}$$

$$Z_Y = .347Z_{PDCA3} + .279Z_{PDCA4} + .185Z_{PDCA2} + .134Z_{PDCA1}$$

2.2 สมมติฐานที่ 2 หลักอิทธิบาท 4 ประกอบด้วย ด้านฉันทะ ความพึงพอใจในงาน ด้านวิริยะ ความขยันหมั่นเพียร ด้านจิตตะ เอาใจใส่ในงาน ด้านวิมังสา ใช้ปัญญาหาเหตุผล อย่างน้อย 1 ด้าน ส่งผลต่อการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลจ๊กแดก อำเภอนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์ ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 หลักอิทธิบาท 4 ที่ส่งผลต่อการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลจ๊กแดก อำเภอนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์

ตัวแปรหลักอิทธิบาท 4	B	Std. Error	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)	.832	.107		7.776**	.000
ด้านวิริยะ ความขยันหมั่นเพียร	.233	.033	.297	7.074**	.000
ด้านวิมังสา ใช้ปัญญาหาเหตุผล	.198	.035	.244	5.719**	.000
ด้านฉันทะ ความพึงพอใจในงาน	.187	.034	.226	5.487**	.000
ด้านจิตตะ เอาใจใส่ในงาน	.175	.033	.223	5.317**	.000

Multiple R = .843d R2 = .710 Adjusted R2 = .707 Std. Error = .297

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 3 พบว่า หลักอิทธิบาท 4 ทั้ง 4 ด้าน ส่งผลต่อการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลจ๊กแดก อำเภอนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์ในสมการพบว่า ด้านวิริยะ ความขยันหมั่นเพียร มีอิทธิพลมากที่สุด ตามด้วย ด้านวิมังสา ใช้ปัญญาหาเหตุผลด้านฉันทะ ความพึงพอใจในงาน และด้านจิตตะ เอาใจใส่ในงาน ตามลำดับ ผลการวิเคราะห์ยังแสดงให้เห็นว่า ปัจจัยทั้ง 4 ด้าน สามารถร่วมกันทำนายการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลจ๊กแดก ได้ร้อยละ 70.7 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ .843 ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R²) เท่ากับ .710 ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่ปรับแล้ว (Adjusted R²) เท่ากับ .707 และค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Std. Error) เท่ากับ .297 ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการถดถอยพหุคูณได้ดังนี้

$$\hat{y} = .832 + .233_{Iddhi2} + .198_{Iddhi4} + .187_{Iddhi1} + .175_{Iddhi3}$$

$$Z_Y = .297Z_{Iddhi2} + .244Z_{Iddhi4} + .226Z_{Iddhi1} + .223Z_{Iddhi3}$$

3. การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลจิกแดก อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์ มีดังนี้ การบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลจิกแดก อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์ ประกอบด้วย ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านเศรษฐกิจ ด้านการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม ด้านสาธารณสุข ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และด้านคนและสังคม มีองค์ประกอบหลัก คือ หลักอิทธิบาท 4 และกระบวนการบริหารงานตามหลัก PDCA มีผลดังนี้

3.1 การประยุกต์หลักอิทธิบาท 4 ในการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลจิกแดก การประยุกต์หลักอิทธิบาท 4 ช่วยเสริมสร้างประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลจิกแดกอย่างเป็นรูปธรรม โดยฉันทะก่อให้เกิดความพึงพอใจและความเต็มใจในการปฏิบัติงานเพื่อประชาชน วิริยะส่งเสริมความขยัน อดทน และความต่อเนื่องในการทำงาน จิตตะช่วยให้บุคลากรมีความเอาใจใส่ รอบคอบ และรับผิดชอบต่อหน้าที่ ขณะที่วิมังสาสนับสนุนการคิดวิเคราะห์และการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล ส่งผลให้การบริหารงานในด้านโครงสร้างพื้นฐาน เศรษฐกิจ การศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม สาธารณสุข การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และด้านคนและสังคม เป็นไปอย่างมีคุณภาพและตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน

3.2 การประยุกต์กระบวนการบริหารงานตามหลัก PDCA การนำกระบวนการบริหารงานตามหลัก PDCA มาใช้ ทำให้การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลจิกแดกมีความเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยการวางแผนมีความสอดคล้องกับนโยบายภาครัฐและบริบทท้องถิ่น การปฏิบัติตามแผนเป็นไปอย่างชัดเจนและบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วน การตรวจสอบดำเนินการอย่างโปร่งใสและเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม และการปรับปรุงแก้ไขเน้นการเรียนรู้จากข้อเสนอแนะและปัญหาที่เกิดขึ้น ส่งผลให้การพัฒนาทั้ง 6 ด้านสามารถดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

อภิปรายผลการวิจัย

1. การบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลจิกแดก อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน รองลงมาคือ ด้านการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม ด้านคนและสังคม ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านสาธารณสุข และด้านเศรษฐกิจ ตามลำดับ เนื่องจากการบริหารงานของ องค์การบริหารส่วนตำบลจิกแดกมีประสิทธิภาพในระดับน่าพอใจ โดยเฉพาะด้านโครงสร้างพื้นฐานที่โดดเด่น สะท้อนความใส่ใจในคุณภาพชีวิตประชาชน แม้ด้านเศรษฐกิจจะอยู่อันดับสุดท้ายแต่ก็ยังอยู่ในระดับมาก แสดงว่า ทุกมิติของ

การบริหารงานได้รับการพัฒนาอย่างครอบคลุม สอดคล้องกับงานวิจัยของพัชราภรณ์ สันติเสวี (2565) เรื่อง การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหาร สำนักงาน คณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย ผลการวิจัยพบว่า การประยุกต์หลักพุทธธรรมในการบริหารสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานขององค์กรอย่างเป็นรูปธรรม โดยทำให้งานมีคุณภาพและมาตรฐานเดียวกันมากขึ้น สามารถสร้างประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน ควบคู่กับการเพิ่มปริมาณงานและความรวดเร็วในการให้บริการ บุคลากรสามารถบริหารจัดการงานได้ทันเวลา ลดขั้นตอนที่ซ้ำซ้อน และทำให้งานแล้วเสร็จตามเป้าหมายที่กำหนด นอกจากนี้ ยังส่งเสริมการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและเหมาะสม ภายใต้การประยุกต์หลักเศรษฐกิจพอเพียง อันนำไปสู่การบริหารองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลจ๊กแตก อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์ พบผลการศึกษาดังนี้

2.1 กระบวนการบริหารจัดการงานตามหลัก PDCA ทั้ง 4 ด้าน ส่งผลต่อการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลจ๊กแตก อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์ในสมการ พบว่ามีอิทธิพลมากที่สุด ตามด้วยด้านการปรับปรุงแก้ไข ด้านการปฏิบัติตามแผน และ ด้านการวางแผน ตามลำดับ ผลการวิเคราะห์ยังแสดงให้เห็นว่า ปัจจัยทั้ง 4 ด้าน สามารถร่วมกันทำนายการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลจ๊กแตก ได้ร้อยละ 61.1 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ .784 ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) เท่ากับ .615 ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่ปรับแล้ว (Adjusted R^2) เท่ากับ .611 และค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Std. Error) เท่ากับ .343 เนื่องจากด้านการตรวจสอบการปฏิบัติตามแผนมีอิทธิพลสูงสุด แสดงว่า องค์การบริหารส่วนตำบลจ๊กแตกให้ความสำคัญกับการติดตามประเมินผล ทำให้สามารถทราบและแก้ไขปัญหาได้ทันที ซึ่งยืนยันถึงผลบวกของการใช้หลักการบริหารที่เป็นระบบต่อประสิทธิภาพขององค์กรอย่างชัดเจน สอดคล้องกับงานวิจัยของชนมณี ศิลานุกิจ และคณะ (2563) เรื่อง รูปแบบการบริหารโรงเรียนโดยใช้วงจรคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนมีการนำหลักการบริหารแบบ PDCA มาใช้ในการพัฒนาคุณภาพองค์กรอย่างต่อเนื่อง เพื่อมุ่งสร้างวัลคุณภาพระดับองค์กร อย่างไรก็ตาม ยังประสบปัญหาในด้านการตรวจสอบที่ขาดความเป็นปัจจุบัน ส่งผลให้การประเมินผลไม่สมบูรณ์ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ งานวิจัยได้พัฒนารูปแบบการบริหารที่ครอบคลุมแนวคิดหลัก 6 ด้าน ซึ่งผ่าน

การประเมินแล้วพบว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับสูง สามารถนำไปใช้ได้จริงและมีประโยชน์ต่อการยกระดับคุณภาพการบริหารของสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม

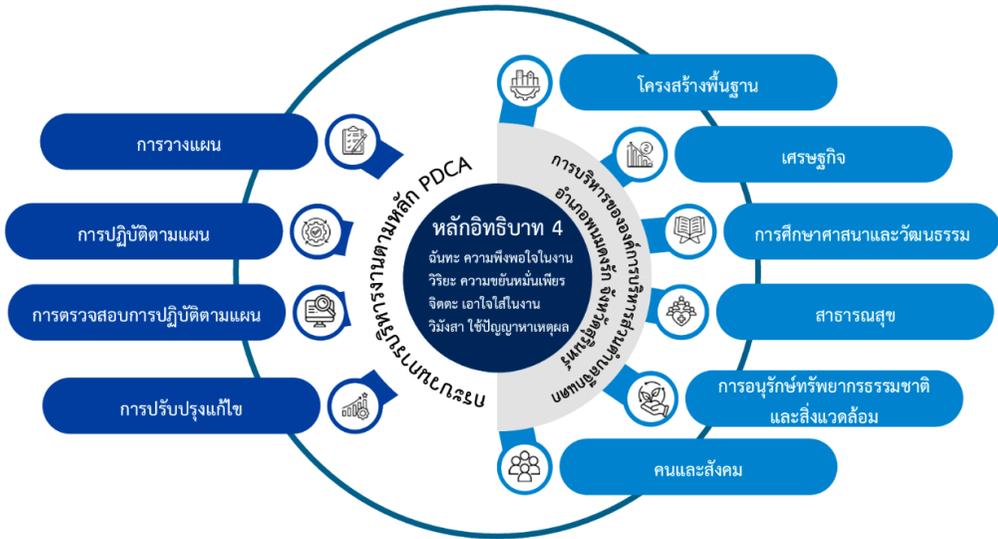
2.2 หลักอิทธิบาท 4 ทั้ง 4 ด้าน ส่งผลต่อการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลจ๊กแตก อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์ในสมการพบว่า ด้านวิริยะ ความขยันหมั่นเพียร มีอิทธิพลมากที่สุด ตามด้วยด้านวิมังสา ใช้ปัญญาหาเหตุผลด้านฉันทะ ความพึงพอใจในงานและด้านจิตตะ เอาใจใส่ในงาน ตามลำดับ ผลการวิเคราะห์ยังแสดงให้เห็นว่าปัจจัยทั้ง 4 ด้านสามารถร่วมกันทำนายการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลจ๊กแตก ได้ร้อยละ 70.7 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ .843 ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) เท่ากับ .710 ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่ปรับแล้ว (Adjusted R^2) เท่ากับ .707 และค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Std. Error) เท่ากับ .297 เนื่องจากด้านวิริยะความขยันหมั่นเพียร มีอิทธิพลสูงสุด ซึ่งให้เห็นว่า บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลจ๊กแตกมีความมุ่งมั่นและอุทิศตนอย่างจริงจัง ประกอบกับปัญญา ความพึงพอใจ และการเอาใจใส่ ล้วนส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงาน แสดงให้เห็นว่าคุณลักษณะและจิตสำนึกของบุคลากรเป็นรากฐานสำคัญที่ขับเคลื่อนองค์กรให้บรรลุเป้าหมาย สอดคล้องกับงานวิจัยของพระบุญเพ็ง สิทธิวิชา และคณะ (2562) เรื่อง การใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการบริหารจัดการท้องถิ่นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการบริหารจัดการท้องถิ่นสามารถส่งเสริมคุณภาพและประสิทธิภาพของบุคลากรได้อย่างมีนัยสำคัญ โดยในด้านฉันทะ บุคลากรควรมีความพึงพอใจและตระหนักในคุณค่าของภารกิจที่ได้รับ เพื่อใช้เป็นแรงจูงใจในการตัดสินใจเชิงเหตุผล ด้านวิริยะ ควรส่งเสริมให้บุคลากรมีความจริงจัง ความรับผิดชอบและความเพียรในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง ด้านจิตตะ เน้นให้บุคลากรมีความตั้งใจ มุ่งมั่น และเสียสละเพื่อประโยชน์ขององค์กร พร้อมทั้งพัฒนาศักยภาพและสร้างความเข้าใจร่วมกันภายในทีม และด้านวิมังสา ส่งเสริมให้บุคลากรใช้สติยั้งยั้งจิตใจ คิดวิเคราะห์อย่างรอบคอบ และมีทัศนคติเชิงบวกในการทำงานร่วมกัน

3. การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลจ๊กแตก อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์ สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้ ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า การส่งเสริมการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลจ๊กแตกสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพใน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านเศรษฐกิจ ด้านการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม ด้านสาธารณสุข ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และด้านคนและสังคม โดยมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านไฟฟ้า น้ำประปา และคมนาคมให้ครอบคลุมพื้นที่ห่างไกล ควบคู่กับการบูรณา

การแผนงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างเป็นระบบ ในด้านเศรษฐกิจ มีการส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร เกษตรอินทรีย์ และ วิสาหกิจชุมชน รวมถึงการฝึกอบรมทักษะอาชีพและการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรม เพื่อเสริมสร้างรายได้และความมั่นคงทางเศรษฐกิจของชุมชน ขณะที่ด้าน การศึกษาและวัฒนธรรม มุ่งสนับสนุนกิจกรรมทางศาสนา การอนุรักษ์ประเพณี ท้องถิ่น และการพัฒนาเยาวชนด้านคุณธรรม จริยธรรม และกีฬา เพื่อเสริมสร้างความ สามัคคีและอัตลักษณ์ของชุมชน ด้านสาธารณสุขให้ความสำคัญกับการส่งเสริมสุขภาพ เชิงป้องกัน การรณรงค์ป้องกันโรค การออกกำลังกาย และการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้าน สมุนไพร ควบคู่กับความร่วมมือระหว่างชุมชน โรงเรียน และศูนย์เรียนรู้ ส่วนด้านการ อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนในการลดและคัด แยกขยะ การปลูกต้นไม้ การฟื้นฟูระบบนิเวศ และการส่งเสริมเกษตรที่เป็นมิตรต่อ สิ่งแวดล้อม สำหรับด้านคนและสังคม มุ่งพัฒนาศักยภาพประชาชนและบุคลากร ส่งเสริม เครือข่ายการเรียนรู้ พัฒนาทักษะอาชีพ สนับสนุนบทบาทของเยาวชนและสตรี และ เสริมสร้างสุขภาวะทางสังคมของชุมชน ผลการดำเนินงานดังกล่าวเกิดจากการประยุกต์ใช้ หลักอหิบาท 4 ได้แก่ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา ร่วมกับกระบวนการบริหารงานตาม หลัก PDCA ได้แก่ การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบ และการปรับปรุงแก้ไข อย่างต่อเนื่อง ซึ่งช่วยเสริมสร้างความมุ่งมั่น ประสิทธิภาพ และความเป็นระบบในการ บริหารงานท้องถิ่น สอดคล้องกับงานวิจัยของมนตรี พรหมวัน และคณะ (2563) ที่พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารจัดการจำเป็นต้องอาศัยการบริหารอย่างเป็นระบบ การติดตาม ประเมินผลอย่างต่อเนื่อง และการเชื่อมโยงนโยบายกับบริบทเชิงเศรษฐกิจและสังคมอย่าง เหมาะสม

องค์ความรู้จากการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการบริหาร ขององค์การบริหารส่วนตำบลจ๊กแดก อำเภอนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์ สามารถสังเคราะห์ เป็นองค์ความรู้ ดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากภาพที่ 1 ดังกล่าวสามารถอธิบายองค์ความรู้จากการวิจัย ได้ดังนี้

การบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลจิกแดก อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์ ดำเนินงานครอบคลุม 6 ด้าน ได้แก่ โครงสร้างพื้นฐาน เศรษฐกิจ การศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม สาธารณสุข ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และคนและสังคม โดยมุ่งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้ทั่วถึง ส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน อนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น ดูแลสุขภาพประชาชน และเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนอย่างมีส่วนร่วม การดำเนินงานดังกล่าวประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อสร้างแรงจูงใจ ความเพียร ความเอาใจใส่ และการใช้ปัญญาในการทำงาน ควบคู่กับกระบวนการบริหารตามหลัก PDCA ในการวางแผน ปฏิบัติ ตรวจสอบ และปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรมีการบูรณาการหลักพุทธธรรมเข้ากับระบบการบริหารจัดการท้องถิ่นอย่างเป็นรูปธรรม โดยจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาองค์กรตามหลักธรรมาภิบาลที่ผสมผสานกับหลักพุทธธรรม เช่น หลักสังคหวัตถุ 4 และหลักอปริหานิยธรรม 7 เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนท้องถิ่นด้วยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

2. ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ร่วมกับภูมิปัญญาท้องถิ่นและหลักพุทธธรรม โดยพัฒนาระบบฐานข้อมูลชุมชนอัจฉริยะที่เชื่อมโยงกับมิติวัฒนธรรมและหลักพุทธธรรม ซึ่งจะช่วยในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นอย่างสมดุลและยั่งยืน ตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างตรงจุด

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. จัดตั้งกลุ่มผู้ปฏิบัติงานตามหลักพุทธธรรม (Buddhist Practice Community) ในองค์การบริหารส่วนตำบล โดยสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับพระสงฆ์นักพัฒนาและผู้นำชุมชน จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การนำหลักพุทธธรรมไปประยุกต์ใช้ในการบริหารงานอย่างสม่ำเสมอ ทั้งในรูปแบบกิจกรรมพบปะและเวทีออนไลน์ผ่านแพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์

2. ดำเนินโครงการชุมชนพุทธธรรมต้นแบบ ที่บูรณาการหลักธรรมกับเทคโนโลยีสีเขียวและเศรษฐกิจหมุนเวียน โดยสนับสนุนให้ชุมชนพัฒนาระบบพลังงานทดแทน ระบบจัดการขยะอัจฉริยะ และเกษตรอินทรีย์ที่สอดคล้องกับหลักความพอเพียงและความยั่งยืน ตามแนวพุทธ พร้อมทั้งพัฒนาระบบการเก็บข้อมูลและติดตามผลกระทบทางสังคมและสิ่งแวดล้อมของโครงการ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาแพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อบูรณาการหลักพุทธธรรมในการบริหารองค์รปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อออกแบบและพัฒนาระบบสารสนเทศที่สามารถสนับสนุนการนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการองค์รปกครองส่วนท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพในบริบทของสังคมดิจิทัล

2. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมร่วมกับเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ในการพัฒนาระบบบริการสาธารณะขององค์รปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อศึกษาแนวทางการนำหลักพุทธธรรมมาผสมผสานกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ในการพัฒนาคุณภาพการให้บริการประชาชนที่ตอบสนองต่อความต้องการที่หลากหลาย

เอกสารอ้างอิง

ชนมณี ศิลานุกิจ และคณะ. (2563). รูปแบบการบริหารโรงเรียนโดยใช้วงจรคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร. *วารสารดุสิตบัณฑิต* ทางสังคมศาสตร์, 10(1), 43–58.

- ณัฐวัฒน์ สิริพรวุฒิ และคณะ. (2556). การจัดการภาครัฐแนวใหม่ในการบริหารองค์การปกครองท้องถิ่น: กรณีศึกษาเทศบาลในจังหวัดสิงห์บุรี. *วารสารสมาคมวิจัย*, 18(1), 90-96.
- พระบุญเพ็ง สิทธิวงษา และคณะ. (2562). การใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการบริหารจัดการท้องถิ่นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี. *วารสารมหาจุฬานาครธรรม์*, 6(5), 2459-2480.
- พระปลัดสายชล จิตตกาโร (อาจปักษาส). (2554). *การบริหารงานบุคคลขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ตามหลักอิทธิบาท 4* (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต). (2551). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม* (พิมพ์ครั้งที่ 16). กรุงเทพฯ: บริษัท เอส. อาร์. พรินติ้ง แมส โปรดักส์ จำกัด.
- มนตรี พรหมวัน และคณะ. (2563). รูปแบบประสิทธิผลการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวในจังหวัดเชียงใหม่. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 9(3), 229-243.
- สมคิด เลิศไพฑูรย์. (2549). *กฎหมายการปกครองท้องถิ่น* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- องค์การบริหารส่วนตำบลจีกแตก อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์. (2566). *แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2560-2570) ฉบับปรับปรุง ครั้งที่ 1/2566*. สืบค้น 9 กันยายน 2567, จาก <https://shorturl.asia/0Qbns>
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis* (3rd ed). New York: Harper and Row.